

Artikel 36: de overheid

Weest onderdanig aan de overheid en trouw aan de waarheid – Guido de Brès

Toen Guido de Brès (auteur van de Nederlandse Geloofsbelijdenis) werd geëxecuteerd sprak hij volgens de overleveringen deze laatste woorden: ‘Wees onderdanig aan de overheid en trouw aan de waarheid.’ Waar of niet, de toon voor art. 36 is hiermee wel gezet. Deze belijdenis is het geluid van een door de overheid vervolgte minderheid.

Instellingen van God

Overheden zijn instellingen van God. De NGB (en de bijbel, lees Romeinen 13) maken daarbij geen onderscheid tussen goede en slechte overheden. De gehoorzaamheid die God van christenen vraagt is niet afhankelijk van de kwaliteit van hun overheden op zich. Ze is een rechtstreeks gevolg van het feit dat overheden *instellingen van God* zijn. Gehoorzaamheid en respect voor overheden heeft dus te maken met gehoorzaamheid aan God (vgl. v/a 104 van de Heidelbergse catechismus over het vijfde gebod). Aan de belijdenis over de overheid zit trouwens ook een andere kant. Overheden zullen zich als instellingen van God ook moeten verantwoorden tegenover God!

- ❖ De NGB vraagt van christenen om overheden ‘eer en eerbied te bewijzen, en [...] gehoorzaam te zijn *in alles wat niet in strijd is met Gods Woord.*’ Bedenk samen voorbeelden van concrete situaties waarin van christenen ongehoorzaamheid gevraagd wordt. Blijf hierbij zo dicht mogelijk bij huis!

Vanwege de zonde

Volgens de NGB heeft God geboden dat er overheden, koningen en vorsten zijn *vanwege de verdorvenheid van het menselijk geslacht*. Anders dan bijvoorbeeld het huwelijk – ook een instelling van God – zijn overheden ingesteld in de tijd ná de zondeval. Het huwelijk is vanaf het begin door God zo bedoeld, overheden niet. Die zijn er vanwege de zonde. Overheden bestaan zelf ook uit mensen die vatbaar zijn voor zonde (corruptie bijvoorbeeld). In de christelijke beleving is er voor overheden een belangrijke, maar beperkte taak weggelegd. Overheden zijn geroepen tot bescherming van de openbare orde: om goede mensen te beschermen en slechte mensen te bestraffen (art. 36).

- ❖ Zodra overheden of politieke partijen idealistisch/utopisch worden gaan er als het goed is bij christenen alarmlampjes branden (Gods Jeruzalem komt van boven, niet van beneden). Hoe zit dit eigenlijk met christelijke politieke programma’s?

- ❖ De NGB stelt verder dat overheden geroepen zijn tot bescherming van de dienst van de kerk en er zijn om (zo) te bevorderen dat het koninkrijk van Jezus Christus komt. Denk eens na: hoe valt dit binnen de kerntaak van de overheid (zorg dragen voor de openbare orde)? Wat is de taak van de overheid en wat die van de kerk en hoe verhouden beiden zich tot elkaar?
- ❖ De NGB is de belijdenis van een vervolgte minderheid (zie hierboven). Bespreek de volgende stelling: zodra deze belijdenis één op één wordt overgenomen door een christelijke meerderheid liggen de kruistochten op de loer. Waarom zouden de Gereformeerde kerken de tekst van art. 36 in 1905 gewijzigd hebben? En hadden ze dat, in het licht van voorgaande stelling, niet beter veel eerder kunnen doen?

Vreemdelingen

Toen Petrus zijn zwaard trok om te voorkomen dat Jezus gearresteerd zou worden zei Jezus tegen Petrus: 'Steek je zwaard terug op zijn plaats. Want wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen.' (Matteüs 26:52). Petrus moest leren niet te vertrouwen op eigen kracht maar op Jezus, die zijn leven juist vrijwillig overgaf tot in de dood. Aan het kruis werd Jezus verhoogd als koning (lees ook Joh. 18:11). Sindsdien zijn christenen vreemdelingen op aarde. Paulus schrijft aan de christenen in Filippi (een Romeinse kolonie): 'Wij hebben ons burgerrecht in de hemel, en van daar verwachten wij onze redder, de Heer Jezus Christus.'

Christenen verwachten hun redding vanuit de hemel. Ten diepste zijn ze vreemdelingen op aarde. Voor vreemdelingen die op aarde *worden vervolgd* zal het moeilijk zijn om voor hun overheden eerbied op te brengen. Voor vreemdelingen die *in vrijheid leven* zal het moeilijk zijn om van hun overheid niet té veel te verwachten.

- ❖ Een vreemdeling verwacht niet te veel van overheden, maar ook niet te weinig. Geen voorrechten, wel bescherming. Herken je het gevoel een vreemdeling te zijn op aarde? Waarom wel/niet? Een denkoefening: verplaats je eens in de positie van een gelovige in Syrië. Of nog weer anders: in Noord-Korea. Wat zou die van hún overheid verwachten?

[Zie ook de preek over art. 36 NGB: <http://www.hansjanroosenbrand.nl/?p=2424>]